

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Monika Opršalová

Tajomstvá našej planéty – implementácia projektov v predprimárnom vzdelávaní.

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava 2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Monika Opršalová

Kontakt na autora: Materská škola Hospodárska 7, Hospodárska 7, 94901 Nitra
mshospodarska@gmail.com

Názov OPS/OSO: Tajomstvá našej planéty – implementácia projektov v
predprimárnom vzdelávaní.

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2015
XIV. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Silvia Mináriková, PhD.

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Projekt, projektová metóda, vesmír, aktivita, edukácia, dieťa,

Anotácia

Overená pedagogická skúsenosť ukazuje, že implementácia projektov do edukácie je veľmi efektívny spôsob získavania nových poznatkov a skúseností pre deti a rozširovanie ich kompetenčného profilu. V OPS budú námety a činnosti, inovatívne aktivity, či inšpirácie, v ktorých sa projektová metóda dá využiť v predprimárnom vzdelávaní, ale aj na prvom stupni základnej školy.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Kreativizácia osobnosti učiteľa 857/2012-KV

Inovácie v didaktike pre učiteľov predprimárneho vzdelávania 34/2010 – KV

Informačno-komunikačné zručnosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov 582/2011- KV

Metódy a formy práce podporujúce rozvoj myslenia a kreativity žiakov 1371/2014 - KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OVERENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI	6
2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PROJEKTOVEJ METÓDY.....	8
2.1 Projektová metóda	8
2.2 Projektová metóda a jej implementácia v praxi materskej školy	9
3 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU	11
3.1 Znaky pedagogického projektu	11
4 PROJEKT: TAJOMSTVÁ NAŠEJ PLNÉTY	14
4.1 Plánovanie projektu	14
4.2 Realizácia projektu	16
5 PRVÁ ČASŤ : VZNIK ZEME	18
6 DRUHÁ ČASŤ : DOBA ĽADOVÁ	23
ZÁVER	29
ZOZNAM PRÍLOH	31

ÚVOD

Hlavným cieľom predprimárneho vzdelávania je všestranný rozvoj osobnosti dieťaťa. Ako tento cieľ dosiahneme záleží dnes viac ako kedykoľvek predtým na jednotlivých učiteľoch a predovšetkým na ich odhodlaní vložiť do svojej práce svoju energiu, tvorivosť a schopnosť využívať zodpovedajúce metódy a formy práce. Pre väčšiu efektivitu by mala byť edukácia detí predškolského veku založená na ich aktívnej činnosti, zmyslovom vnímaní, zážitkovom a kooperatívnom učení, rozhodne by však mala zohľadňovať individuálne potreby a možnosti jednotlivých detí, a uplatňovať integrovaný prístup vo vzdelávaní.

V súčasnej pedagogickej praxi existuje mnoho pedagogických inovácií, prostredníctvom ktorých môžu učitelia skvalitňovať edukáciu detí. Jednou z takýchto možností, ako zmeniť proces a obsah edukácie je i projektové plánovanie. S vytváraním projektov som sa stretla už v období, keď školská reforma bola na začiatku a školstvo tak súrne potrebovalo inovácie aj v predprimárnom vzdelávaní. Inovatívne teoretické poznatky v oblasti tvorby projektov s deťmi predškolského veku ma zaujali a pomerne rýchlo som ich aplikovala do procesu mojej edukácie s deťmi.

Projektová metóda je pre mňa veľmi obľúbenou a myslím, že je vhodnou metódou na dosahovanie stanovených cieľov i v predprimárnom vzdelávaní a teda ju môžeme realizovať v podmienkach materskej školy. Či ju nazveme metódou, či stratégiou, stále sa jedná o veľmi efektívny spôsob získavania nových poznatkov a skúseností pre deti a rozširovanie ich kompetenčného profilu.

Myslím, že projektové plánovanie je jednou z efektívnych inovatívnych metód pre rozvoj detskej osobnosti a to už aj v predprimárnom vzdelávaní. Projektové plánovanie je vhodnou metódou pre efektívnu realizáciu edukácie, ktorú si učiteľ vopred naplánuje prostredníctvom projektov.

Ako veľké pozitívum v tvorbe projektov s deťmi, vidím kooperáciu celej skupiny detí, komunikáciu, rozvoj reči, vzájomnú aktivizáciu a motiváciu. V tomto type edukácie sa deti vzájomne usmerňujú a spoločne vyhodnocujú splnenie edukačných úloh.

V práci by som chcela opísať vlastné dlhoročné skúsenosti s realizáciou projektového plánovania a tvorbu projektov v prostredí materskej školy. Chcem ponúknuť ucelený edukačný materiál k danej téme s rôznymi námetmi a inšpiráciami.

Vytvorím materiál doplnený svojimi skúsenosťami a s prezentáciou edukačných aktivít pre predprimárne ale aj primárne vzdelávanie.

V posledných rokoch sa však tejto oblasti venujem zámerne, s cieľom, tvoriť projekty ku všetkým aktuálnym a najmä špecifickým témam ako sú napríklad: „Ako som prišiel na svet“ , „Putovanie v čase“, „Malý bádateľ“, „Zachráňme planétu Zem“, „Stop drogám, pričom vychádzam z učebných osnov nášho školského vzdelávacieho programu.

Za učiteľské majstrovstvo považujem prispôsobenie rôznych inovatívnych metód a foriem práce s deťmi, k dnešnému obrovskému potenciálu detského poznatkového systému a to v rôznych oblastiach.

Myslím, že téma tvorby projektov je veľmi zaujímavá, no pre učiteľa sa môže zdať zo začiatku i náročná a zdĺhavá. Pre rozvoj osobnosti dieťaťa je využitie projektov v materskej škole, veľmi vhodná a výhodná forma získavania vedomostí, zručností a poznatkov, nakoľko zamestnáva a formuje celkovú osobnosť dieťaťa, učí riešiť problémy, učí tvoriť a hľadať informácie a taktiež podnecuje fantáziu a intuíciu.

1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Na dosiahnutie hlavného cieľa v predprimárnom vzdelávaní je v pedagogickej praxi potrebné uplatňovať aktivizujúce a interaktívne metódy, prostredníctvom ktorých sa rovnocenne a vyvážené rozvíjajú všetky stránky osobnosti dieťaťa, pričom hlavným prostriedkom rozvoja osobnosti dieťaťa a hlavnou výchovno-vzdelávacou metódou je hra. Hlavný cieľ predprimárneho vzdelávania je všestranný rozvoj osobnosti dieťaťa.

Kontext a rámec

Navrhované edukačné činnosti a aktivity boli realizované v materskej škole a sú určené pre predprimárne vzdelávanie, primárne vzdelávanie a školské kluby.

Obsah OPS má námetový charakter, jeho detailnejšia konkretizácia spočíva na tvorivosti učiteľky. Táto skutočnosť vyplýva z detskej spontaneity a dominancie učenia sa v širšom slova zmysle (prevažuje spontánne učenie pred intencionálnym učením). Rozsah a hĺbku obsahu, ktorý si majú deti osvojiť, je problematické vopred presne vymedziť a naplánovať, a práve v tom spočíva náročnosť vedenia výchovno-vzdelávacieho procesu v materskej škole a pedagogické majstrovstvo učiteľky oproti vyšším stupňom škôl.

OPS „Tajomstvá našej planéty – implementácia projektov v predprimárnom vzdelávaní“ je určená:

Typ školy: materská škola, predprimárne vzdelávanie

Východiská: k využitiu tejto OPS sa predpokladá, že pedagogický zamestnanec si uvedomuje význam a implementáciu inovatívnych metód do procesu edukácie v podmienkach materskej školy.

Špecifikácia cieľovej skupiny.

Kategória pedagogických zamestnancov: učiteľ

Podkategória pedagogických zamestnancov: učiteľ pre predprimárne vzdelávanie (učiteľ materskej školy)

Oblasť výchovy: vzdelávacia

Škola: materská

Ciele osvedčenej pedagogickej skúsenosti

Hlavným cieľom osvedčenej pedagogickej skúsenosti bolo na základe odborných a vlastných teoretických a praktických poznatkov prezentovať využitie projektovej metódy v edukačnom procese prostredia materskej školy.

K čiastkovým cieľom edukačných projektov patrí:

- vyjadrovať sa a komunikovať svoje myšlienky, názory, skúsenosti a poznatky
- počúvať aktívne a s porozumením myšlienky a informácie z rôznych médií
- odhadovať svoje možnosti a spôsobilosti
- správať sa sebaisto v rôznych situáciách prostredníctvom zážitkovej metódy rozvíjať osobnosť dieťaťa
- voliť primeraný, kreatívny spôsob komunikácie vzhľadom na situáciu
- rozvíjať spôsobilosti napomáhajúce k samostatnému rozhodovaniu sa v rôznych situáciách
- hľadať a objavovať súvislosti medzi jednotlivými informáciami

Vymedzenie kompetencií

Psychomotorické kompetencie:

- používa v činnosti všetky zmysly
- využíva globálnu motoriku prekonávaním prírodných a umelých prekážok

Osobnostné kompetencie:

- uvedomuje si vlastnú identitu
- presadzuje sa s ohľadom na seba aj druhých

Sociálne kompetencie:

- správa sa v skupine, v kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem
- hrá sa a pracuje vo dvojici, v skupine, v tíme, v kolektíve
- plánuje, organizuje a hodnotí činnosť

Komunikatívne kompetencie:

- vyjadruje a komunikuje svoje myšlienky, názory
- počúva aktívne a s porozumením myšlienky a informácie z rôznych médií
- volí primeraný, kreatívny spôsob komunikácie vzhľadom na situáciu

Kognitívne kompetencie:

- rieši samostatne alebo s pomocou učiteľa problémy v osobnej a spoločenskej rovine
- rieši jednoduché problémové úlohy
- odôvodňuje svoje názory, prejavuje postoje, vyslovuje jednoduché

Učebné kompetencie:

- kladie otázky a hľadá odpovede, aby porozumelo obklopujúcemu svetu vecí javov, dejov a vzťahov
- pozoruje, skúma, experimentuje
- aplikuje v hre, v rôznych aktivitách a situáciách získané poznatky a skúsenosti
- kladie otázky a hľadá odpovede, aby porozumelo obklopujúcemu svetu vecí javov, dejov a vzťahov,

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PROJEKTOVEJ METÓDY

Projekt je v súčasnosti veľmi používané slovo, a to v rôznych oblastiach spoločenského, či kultúrneho života. Projekt sa môžeme chápať ako určitý plán, návrh, či zámer, prostredníctvom ktorého plánujeme to, ako dosiahnuť určitý vytýčený cieľ. Projekt môžeme definovať aj ako prechod myšlienky k činu, s konkrétnym výstupom.

Význam slova "projekt" je odvodený z latinského slova proicio (hodnotiť, vrhnúť vpred, napriahnuť.) Je veľmi problematické definovať alebo jednoznačne stanoviť čo pojem projekt v pedagogickej praxi znamená. Projekty môžu mať formu integrovaných tém, praktických problémov zo životnej reality, alebo praktickej činnosti vedúce k vytvoreniu nejakého výrobku, výtvarného či slovesného produktu. Veľmi veľa autorov projekt priamo nedefinuje, ale hovorí priamo o projektovej metóde.

2.1 Projektová metóda

V pedagogickom slovníku charakterizujú projektovú metódu ako vyučovaciu metódu, „pri ktorej žiaci sú vedení k riešeniu komplexných problémov a získavajú skúsenosti praktickou činnosťou a experimentovaním“.

Je odvodená z pragmatickej pedagogiky (Dewey, Killpatrick) podporujúcej motiváciu žiakov a kooperatívne učenie.

Za zakladateľov projektovej metódy považujeme predstaviteľov americkej pragmatickej pedagogiky a W. H. Killpatricka (1871 – 1965) a J. Deweya (1859 – 1952). V pedagogike sa začali pojmy ako projekt, projektová metóda objavovať už začiatkom dvadsiateho storočia. Pedagógovia reagovali na nedostatky tradičnej školy, ktorá obmedzovala slobodu dieťaťa, jeho aktivitu, nerešpektovala dostatočne jeho záujmy, zabúdala na sociálne skúsenosti a zážitky dieťaťa. Učivo sa dieťaťu podávalo striktné. Hlavnou myšlienkou pragmatickej pedagogiky bolo chápať vzdelávanie ako nástroj riešenia problémov, s ktorými sa človek stretáva v praktickom živote a vedomosti získavať zo skúseností z individuálnej praxe. J. Dewey (2001, s. 27) neveril, že sa môžeme poučiť zo skúseností druhého iba tak, že si o nej iba prečítame.

Proces učenia musí byť organizovaný tak, aby bol tvorivý a príjemný, vtedy je aj efektívnejší.

Z. Knapíková, D. Kostrub a M. Miňová (2002) uvádzajú štyri základné etapy projektu:

- voľba témy (špecifikácia témy a určenie cieľov projektu)
- plánovanie riešenia (kroky a vypracovanie postupu, resp. plánu riešenia projektu)
- riešenie projektu (realizácia plánu, konkrétne kroky v projektovej metóde)
- zverejnenie výsledkov projektu (zhodnotenie práce na projekte).

Pedagogický slovník hovorí o projektovej metóde. Definuje ju ako „vyučovaciu metódu, pri ktorej sú žiaci vedení k riešeniu komplexných problémov a získavajú skúsenosti praktickou činnosťou a experimentovaním“ (Průcha, Walterová, Mareš, in Turek, 2005, s. 156). Z tejto definície nám vyplýva, že naproti klasickému výkladu a pasívnemu prijímaniu vedomostí, pri projektovom vyučovaní ide čiastočne aj o problémové vyučovanie, zároveň je takéto učenie prepojené so životom, žiaci sú aktívni, učia sa na základe vlastných zážitkov.

Podstatným a rozhodujúcim činiteľom v projektovej metóde je učiteľ, resp. jeho osobnostné kvality a pedagogické myslenie a schopnosti. Celý model projektu od jeho

projektovania cez realizáciu po finálnu fázu závisí od jeho odvahy myslenia a individuálnej koncepcie vyučovania.

J. Valenta (1993) zdôrazňuje, že projektová metóda by mala byť založená na vlastnej aktivite, tvorivosti a vynaliezavosti dieťaťa, pričom dôležitou úlohou učiteľa je vytvárať hrovú atmosféru, v ktorej sa dieťa cíti zaangažované, slobodné a obohatené zážitkami. Všetko však musí byť organizované a riadené.

2.2 Projektová metóda a jej implementácia v praxi materskej školy

Projektová metóda v materskej škole patrí k organizačným formám edukácie, ktorá sa orientuje na aktívne procesy osvojovania poznatkov a skúseností a vychádza z toho, že motorická aktivita, ako i aktivizácia zmyslového vnímania majú kladný vplyv na motiváciu, pamäť, či celkovú intelektuálnu výkonnosť dieťaťa.

Projektovú metódu je vhodné zaradiť do vyučovania na všetkých stupňoch škôl: v materskej škole, na základnej škole, stredných i vysokých školách. Podľa M. Vybírala (1996) je projektová metóda cieľnou a organizovanou učebnou činnosťou, intelektovou aj praktickou, ktorá je koncentrovaná okolo určitej základnej idey a za ktorú deti preberajú značnú časť zodpovednosti.

Prostredníctvom aplikácie a realizácie projektov v edukačnom procese materskej školy sa podnecuje stretnutie dieťaťa s učebnými alebo životnými problémami, navrhujúc mu ich v otvorenom a neštruktúrovanom spôsobe tak, ako sú prítomné v každodennom živote (Kostrub, 2003).

Projektová metóda v podmienkach materskej školy je chápaná i ako činnosť, pri ktorej deti kooperujú na príprave určitého podujatia, napr. divadelného predstavenia, vystúpenia detí k určitej udalosti, či tematického pásma. Táto forma učenia sa vlastnou aktivitou je oveľa efektívnejšia, pomáha deťom ľahšie a dlhodobejšie si zapamätať poznatky, pretože sú nadobudnuté cez vlastné skúsenosti. Nezameriavame len na výsledný produkt, ale nás zaujíma hlavne cesta k nemu.

Vzájomne sa motivujú a učia sa viesť tím, plánujú si vlastnú prácu a aktivity v procese realizácie projektu. Inokedy pracujú na zadanej problémovej úlohe samostatne, čím sú vedené k samostatnosti, k zodpovednosti za svoj produkt, ku kreativite, či vôľovému úsiliu.

Práve v materskej škole, kde sú deti vo veku aktívneho poznávania a objavovania sveta prostredníctvom hry, je najpriaznivejšia a najprirodzenejšia doba na rozvíjanie takýchto činností, v ktorých by sa nevyučovalo a nepoučovalo, ale viac experimentovalo, prakticky skúšalo. Dieťa sa v predškolskom veku najefektívnejšie učí tým, že citlivo všetkými zmyslami vníma a celou svojou osobnosťou prežíva.

Pod pojmom projektová metóda sa rozumie vyučovacia metóda, pri ktorej sú deti vedené k riešeniu komplexných problémov a získavajú skúsenosti praktickou činnosťou a experimentovaním (projektové vyučovanie). Problémy by mali vychádzať predovšetkým zo života, z mimoškolských skúseností. Ich riešenie si vyžaduje poznatky z viacerých vied. Problémy riešia skupiny žiakov. Riešenia vedú ku konkrétnym výsledkom, produktom (písomným referátom, výkresom, videoprogramom, modelom, reálnym predmetom, výstavám, dramatizácii a pod.). Nazývajú sa projekty.

Podľa cieľa možno projekty rozdeliť na:

- problémové (cieľom je vyriešiť nejaký problém, napr. prečo vznikajú povodne),
- konštrukčné (niečo vytvoriť, skonštruovať, napr. funkčný model robota),
- hodnotiace (skúmať a porovnávať – napr. životné prostredie),

- drilové (nacvičiť nejakú zručnosť, napr. vyhľadávať potrebné informácie).

Podľa časovej dĺžky:

- krátkodobé
- dlhodobé

Podľa miesta realizácie:

- školské,
- domáce
- kombinované

Podľa počtu riešiteľov :

- individuálne
- skupinové

Etapy projektu:

- voľba témy projektu
- plánovanie riešenia projektu
- riešenie projektu
- zverejnenie výsledkov riešenia projektu, zhodnotenie práce na projekte

3 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU

3.1 Znaky pedagogického projektu

Znaky pedagogického projektu (z pohľadu učiteľky, ktorá ho pripravuje):

- **Cielená, organizovaná a premyslená činnosť** sústredená okolo určitého jadra. Tým môžu byť napr. pre deti zaujímavé témy, ktoré vyplývajú z ich života (ako som sa narodil, olympiáda, púť u nás). Môže to byť otázka, ktorá signalizuje problém (ako je to vlastne s Ježiškom?). Môže to byť umelecké dielo (divadelná rozprávka, počúvanie hudby, príprava výstavy detských prác), základom projektu môže byť detský zážitok (výlet do ZOO), alebo plánovaná akcia či situácia (návšteva divadla, výlet do veľkého mesta).
- Dôležitá je **vnútorná prepojenosť projektu** - bez nej by projekt strácal zmysel, bol by len obyčajným zoskupením aktivít.
- Vychádza z faktu, že vzdelávanie v predškolskom veku je **najefektívnejšie**, ak sa dieťa učí **vlastnou činnosťou** alebo **hrou**, projekt teda vytvára podmienky pre zážitkové učenie, umožňuje učenie individuálne i kooperatívne.
- **Smeruje k rozvoju osobnosti dieťaťa** - tj. k vytváraniu poznatkov, zručností, postojov a zároveň poskytuje priestor pre samostatnosť a aktivitu, je založený na **vnútornej motivácii dieťaťa**, jeho aktívnej účasti. Poskytuje priestor pre samostatnosť a aktivitu, čím napĺňa čiastkové i hlavné ciele ŠkVP.
- Má deti viesť k **riešeniu komplexných problémov**, vnímanie skutočností v prirodzených (globálnych) súvislostiach.
- Má nejaký **konkrétny výsledok** (tým môže byť produkt - napríklad naša kronika zo školy v prírode, ale aj získané poznatky, vyriešený problém, posun v postojoch detí).
- Základným znakom je jeho **spätná väzba, priebežné vyhodnocovanie činností**, ktoré umožňujú ich operatívne obmeny, variácie a doplnenie plánovaného projektu.

Projekt by mal :

- brať ohľad na aktualizáciu detských potrieb, aktívneho stretávania sa so svetom, nových skúseností, poznatkov a schopností i potrebu vlastnej zodpovednosti, spoluzodpovednosti za prácu,
- brať ohľad na aktívne zapojenie všetkých detí, kde učiteľ je radcom, konzultantom, kedy deti čiastočne preberajú riadiace aktivity a učia sa učiť,
- smerovať aktivity čo najviac k praktickému životu,
- brať ohľad na rozvoj sociálnych vlastností jedinca - sociability, sociálneho učenia v skupine predškolských detí, tímovú prácu - komunikovať medzi sebou, dohodnúť sa, kooperovať, tolerovať odlišnosti druhého,
- vytvárať spätnú väzbu dieťaťu, ponúknuť skutočné prežívanie a pozitívny vzťah k poznávaniu, vytvárať aj dokumentáciu (výrobky detí, výkresy, mapy, foto, video), smerovať aktivity čo najviac k praktickému životu,

- brať ohľad na rozvoj sociálnych vlastností jedinca - sociability, sociálneho učenia v skupine predškolských detí, tímovú prácu - komunikovať medzi sebou, dohodnúť sa, kooperovať, tolerovať odlišnosti druhého,
- brať ohľad na integráciu , prepojenie so širším okolím (škola, rodina, obec, projekt dvoch škôl a pod.), integráciu - celostné vyučovanie, integráciu - vnímanie celú osobností, integráciu - pôvodné skúsenosti s novým poznaním, integráciu detí v spoločnej činnosti, integráciu detí, pedagógov, prevádzkových pracovníkov, rodičov i ďalších aktérov projektu, integráciu sveta školy sa svetom školu obklopujúcim,
- dať škole a dieťaťu skutočný prežitok a pozitívny vzťah k poznávaniu, zahŕňať aj dokumentáciu (výrobky detí, výkresy, mapy, foto, video).

J. Průcha, E. Walterová, J. Mareš (2001) v Pedagogickom slovníku charakterizujú projektovú metódu ako vyučovaciu metódu, „pri ktorej žiaci sú vedení k riešeniu komplexných problémov a získavajú skúsenosti praktickou činnosťou a experimentovaním“. Z. Knapíková, D. Kostrub a M. Miňová (2002)

Základné etapy projektu:

- a) voľba témy** (špecifikácia témy a určenie cieľov projektu;)
- b) plánovanie riešenia** (kroky a vypracovanie postupu, resp. plánu riešenia projektu;)
- c) riešenie projektu** – realizácia plánu, konkrétne kroky v projektovej metóde;
- d) zverejnenie výsledkov projektu** (zhodnotenie práce na projekte).

a) voľba témy

Na voľbe témy, čím sa konkrétne budeme zaoberať, sa podieľajú učiteľky, deti, prípadne rodičia, aj ďalší partneri. Určíme pravidlá spolupráce (kompetencie, zodpovednosť) učiteliek, detí i ďalších partnerov. Zvážime, ako môžeme s témou pracovať mimo školy a kto nám v tom môže pomôcť, ako zapojíme ďalších spolupracovníkov (rodičia, prevádzkový personál, ZŠ). Prečo projekt budeme robiť, aký bude jeho predpokladaný prínos, stanovenie základných otázok, na ktoré s deťmi budeme hľadať odpoveď. Analyzujeme východiskovú situáciu - aké informácie deti o téme majú, čo už vedia, poznajú, dokážu, na akej úrovni schopností, zručností, návykov, vedomostí a poznatkov deti sú. Aká je súčasná situácia v detskom kolektíve, v čom vidia učiteľky problémy či pozitíva skupiny, čo potrebujú riešiť, alebo na čo sa pripravujú. Na základe analýzy stanovíme ciele projektu. K akým cieľom chceme deti svojim pedagogickým zámerom doviest, v čom chceme dosiahnuť pokrok, čo ich naučíme, aký očakávame prínos (postupné dosahovanie kompetencií) Do projektu začleníme prípadné individuálne plány jednotlivých detí. Oba body môžeme zlúčiť v cieľoch a zámeroch projektu.

b) plánovanie riešenia

Zvážime zdroje informácií, ktoré potrebujeme, akým spôsobom budeme deti pre činnosti získavať, ako ich budeme motivovať, ako im tému predstavíme. Ako im vytvoríme podmienky, pripravíme motivujúce prostredie, pomôcky, materiály, ktoré budeme potrebovať. Zvolíme formy a metódy, akým spôsobom, akými činnosťami budeme zvolené ciele postupne naplňovať a organizáciu, do ktorých aktivít sa projekt môže prelínať. Určíme dĺžku trvania projektu. Tú aktuálne prispôbujeme záujmu

a potrebám detí a meniacu sa situáciu. Prípadne meníme aj obsah projektu. Ak sa realizácia vyvíja iným smerom ako sme pôvodne zamýšľali, projekt môžeme aj predčasne ukončiť.

Doba trvania môže byť rôzna. Projekt môže trvať tri týždne (napr. Advent), iný len niekoľko málo dní. Tému aj ciele projektu zverejníme na nástenke, ale využijeme aj iné netradičné spôsoby informácií (obrázky detí, list, leták). Projekty môžu mať rôznu podobu a grafickú úpravu. Môžu byť tradičné, alebo môžu byť znázornené graficky (forma rozvetveného stromu, deleného kruhu, bublín, kvetov a pod.). Môžeme si založiť zošit - knihu projektov.

c) riešenie projektu

V priebehu realizácie projektu prácu aktuálne vyhodnocujeme, robíme si stručné písomné poznámky a upravujeme, prispôbujeme vzniknutej situácii. Ak učiteľka pri plánovaní postupuje tvorivým spôsobom, čiže pohotovo reaguje na situáciu, ponuku prispôsobuje a využíva priebežné hodnotenie pokroku dieťaťa, či celej skupiny detí z hľadiska sociálnych zručností, potom nemôže dlho dopredu napláňovať konkrétne básničky, pesničky, hry apod. Návrh týchto konkrétnych prostriedkov by mal byť súčasťou zásobníka, z ktorého je možné voľne vyberať. Samozrejme pri každodennej príprave učiteľky je konkrétny návrh činnosti vhodný, ba dokonca nutný, aby deti nečakali, až si učiteľka pripraví podmienky (pomôcky a pod.). Niekedy bývajú úlohy jednoduché, no často bývajú úlohy náročnejšie, smerujúce k najbližšej zóne aktuálneho rozvoja detskej osobnosti, pričom si deti precvičujú samostatnosť, komunikačné zručnosti, sústredenosť, vôľové úsilie, základy učenia sa na základe osobnej motivácie.

d) zverejnenie výsledkov projektu

Po ukončení projekt vyhodnocujeme, porovnávame so stanovenými jednotlivými cieľmi a hodnotíme mieru úspešnosti. Ako sa podarilo naplniť zámer projektu, ako projekt prispel k rozvoju detí, k akému posunu dieťa došlo smerom k získavaniu kompetencií, plneniu čiastkových cieľov a plneniu hlavných cieľov zo ŠkVP. Naše hodnotenie zaznamenáme písomne. Nezabúdame ani na hodnotenie rodičmi, prípadne ďalšími účastníkmi projektu.

Projekty svojou podstatou dávajú priestor ohodnotiť každé dieťa podľa predpokladov, schopností a podmienok, v ktorých dieťa pracuje. Pritom môžeme mapovať schopnosti detí a to, ako daný problém dokázali vyriešiť a s ním i problémovú úlohu. Tu je veľmi dôležité zaznamenať a oceniť každý posun dieťaťa vpred.

4 PROJEKT : TAJOMSTVÁ NAŠEJ PLANÉTY

Námet projektu „Tajomstvá našej planéty“ vznikol na základe stále sa opakujúcich otázok detí, týkajúcich sa rôznych období našej minulosti. Deti si často prinášali do materskej školy rôzne časopisy a encyklopédie o vzniku sveta, veľkom tresku, obrázky dinosaurov a knihy o vymretých zvieratách. Podobne sa objavovali aj otázky, či môžeme ešte dnes stretnúť šablozubého tigra, alebo či môže niektorá sopka vybuchnúť a vychrliť toľko lávy, aby zničila celý svet. Po čase sme zistili, že témy sa opakujú a vnášajú sa do života v materskej škole videným filmom v televízii na túto tému, vysielanou reklamou alebo upútavkou na detský časopis.

Otázky dali nášmu učiteľskému kolektívu podnet ku vzniku projektu, ktorý by deťom na otázky odpovedal a rozvinul ich myslenie požadovaným smerom. Cieľom bolo ukázať deťom cestu k objasňovaniu dávneho sveta.

4.1 Plánovanie projektu

Projektom boli rozvíjané predovšetkým kompetencie k učeniu, kedy bolo dieťa vedené k skúmaniu a objavovaniu, hľadanie súvislostí, k schopnosti klásť otázky a hľadať na ne odpovede. Súčasne by dieťa malo zvládnuť používanie jednoduchých pojmov, ktoré si počas projektu osvojí. Zároveň bola u detí rozvíjaná snaha a odhodlanie porozumieť veciam a dejom okolo seba a dokázať prejaviť radosť z poznania a dosiahnutého úspechu.

Využitím doterajších skúseností detí, ich fantázie a predstavivosti pri hľadaní rôznych možností a využitie ich vlastných nápadov bola rozvíjaná kompetencia kognitívna a učebná. Podobne bola zapojením detí do spoločných činností, ich snahou presadiť sa v skupine a vzájomnou komunikáciou rozširovaná ich slovná zásoba a schopnosť spolupráce, čím boli podporené kompetencie komunikatívne a sociálne a osobnostné. Vzdelávací obsah projektu „Tajomstvá našej planéty“ bol navrhnutý tak, aby spájaj všetky vzdelávacie oblasti a mohol rozvíjať čiastkové vzdelávacie ciele.

Tabuľka 1 Čiastkové vzdelávacie ciele

Tematický okruh: Príroda	
Preceptuálne - motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
Výtvarná, pracovná a technická tvorivosť	– prejaviť zručnosti a praktickú tvorivosť pri vytváraní produktov z prírodných prostredníctvom využitia rôznych pracovných a výtvarných techník
Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
Živá a neživá príroda. Počasie.	– poznať, rozlíšiť zložky živej a neživej prírody, – poznať, opísať, rozlíšiť prírodné javy ovplyvnené počasím,

<p>Elementárne predstavy o Zemi.</p> <p>Elementárne predstavy o slnku.</p> <p>Elementárne predstavy o mesiaci a hviezdach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami vlastné predstavy o Zemi získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o Slnku získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o Mesiaci a hviezdach získané pozorovaním a z rôznych médií
Sociálno-emocionálna oblasť	
<p>Krásy prírody.</p> <p>Hodnotenie prírodného prostredia.</p> <p>Ochranárske postoje k prírode.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – citlivo vnímať krásu prírody, jej čaro a jedinečnosť, – hodnotiť prírodné prostredie, – prejaviť vzťah a ochranárske postoje k prírodnému prostrediu a stvárať ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – prakticky uplatniť návyky starostlivosti o prírodu (nezahadzovať odpadky, hrabať lístie, atď.), – rozprávať pocity, zážitky, dojmy zo starostlivosti o prírodu a zobrazit' ich

Prameň: vlastný

Typológia projektu

Projekt Tajomstvá našej planéty bol vytvorený ako projekt v rozsahu dvoch týždňov s možnosťou presahu do dlhodobého projektu. Hoci projekt vychádzal zo záujmov detí, bol navrhnutý umelo učiteľkami materskej školy. Projektu sa zúčastnila celá materská škola a bol realizovaný v priestoroch školy a školskej záhrady. Zameriava sa na získanie skúseností a vedomostí prostredníctvom zážitku a objavovanie nových poznatkov a zodpovedajúcich schopností a zručností. Materiály a informácie boli pripravené a poskytované učiteľom a dieťa si na základe svojho vlastného záujmu mohlo v spolupráci s rodičmi informácie doplniť prinesením publikácie alebo knihy zo záujmovej oblasti.

Priebeh a realizácia projektu

Projekt bol realizovaný v našej dvojtriednej materskej škole a prebiehal v triede s vekovou skupinou 5-6-rokov čiže predškolákov. Projekt „Tajomstvá našej planéty“ prebiehal v mesiaci október a do budúcnosti by sme chceli riešiť jeho nadväznosť na ďalšie obdobie historického vývoja (hrady a zámky, doba veľkých vynálezov a podobne.). Štruktúra projektu bola tvorená rozdelením na projektové týždne, ktoré boli určené danou témou. Jednotlivé projektové týždne boli zamerané na tému vzniku Zeme, krajiny, predhistorický vývoj a cestou za dinosaurami.

Prezentácia výstupov a hodnotenie projektu

Záverečná prezentácia projektu prebehla formou výstavy všetkých výrobkov, výtvarných prác, myšlienkových máp, projektových hárkov, ktoré boli zoradené chronologicky a s prehľadným popisom vystavené v hlavnej chodbe materskej školy. Rodičia tak boli v rámci školy oboznámení s výsledkami projektu a činnosťami svojich detí, ktorých práce boli po celý mesiac inštalované v priestoroch materskej školy.

Hodnotenie projektu prebiehalo v dvoch fázach.

Spoločne s deťmi sme získavali spätnú väzbu v závere jednotlivých projektových týždňov, zvyčajne v piatok. V každej triede boli samostatne vedené diskusie s deťmi o tom, čo sa im v projekte najviac páčilo, čo sa podarilo, čo im chýbalo, čomu by chceli venovať viac času, čo sa im na projekte nepáčilo, ktorou ďalšou etapou našej minulosti by sa chceli zaoberať nabudúce. Boli tiež hodnotené zážitky a poznatky z uplynulého týždňa.

Na záver celého projektu boli učiteľkami podľa stanovených kritérií zhodnotené dosiahnuté ciele a kompetencie podľa plánu, ktorý sme si spoločne za začiatku projektu stanovili a na ktoré problémy by sme sa mali pri ďalšom projekte zamerať.

Formy a metódy organizácia činnosti

V každom projektovom týždni bola v prvej časti dňa využitá frontálna výuková metóda, po ktorej prebiehala následná diskusia na danú tému, vysvetlenie nových pojmov, rozšírenie vedomostí a odovzdanie informácií k téme s využitím encyklopédií, kníh alebo čítaného príbehu. V ďalšom priebehu projektového týždňa bola častejšie zaraďovaná skupinová práca, rozhovory medzi deťmi, spoločné riešenie úloh a činností v skupinkách. Zámerne bola využitá aj individuálna forma práce s deťmi, ktorá sa uplatnila pri potrebe konať samostatne, rozhodnúť sa.

Pri realizácii projektu bola využívaná motivačná metóda, a to na začiatku každého týždňa, ale aj počas jednotlivých dní. Z klasických metód boli pravidelne zaraďované metódy slovné, zahŕňajúce rozhovory s deťmi, vysvetľovanie, rozprávanie a prácu s knihami, časopismi a encyklopédiami. Metódy názorné, demonštračné boli zaraďované pri predvádzaní činností, pozorovaní, a pri využívaní názorných pomôcok. Z metód praktických boli v projekte reflektované pohybové zručnosti, pokusy a mnohé výtvarné a grafické činnosti.

4.2 Realizácia projektu

Priebeh projektu Tajomstvá našej planéty bol realizovaný v triede starších detí vo vekovom zložení 5 - 6 ročné deti. Triedu navštevuje spolu 20 detí, z toho iba 8 dievčat

a 12 chlapcov. Svojim charakterom je trieda pomerne šikovná a deti sú na veľmi dobrej rozumovej a komunikačnej úrovni. Väčšina z nich navštevuje materskú školu už tretí alebo štvrtý rok a preto sú na realizáciu rôznych projektov zvyknuté.

V každom projektovom týždni bol deťom vytváraný priestor pre voľný čas v rovnováhe s pestrými čiastočne riadenými činnosťami, ktoré boli navrhované tak, aby sa zamerali na všestranný rozvoj dieťaťa predškolského veku. Realizované činnosti každého týždňa sú pre prehľadnosť radené chronologicky v tabuľke, s uvedeným druhom činnosti, potrebnými pomôckami a čiastkovým cieľom. Detské aj odborné knihy a encyklopédie boli deťom poskytnuté po celú dobu trvania projektu.

5 PRVÁ ČASŤ : VZNIK ZEME

Deti sa v tomto týždni stretli s mačacou posádkou vesmírnej rakety, ktorej pomohli opraviť pokazenú čarovnú raketu. Za odmenu mačacia posádka deťom odhalila tajomstvo vzniku našej modrej planéty a existenciu ďalších planét a vesmírnych telies. Deti sa dozvedeli zaujímavosti o meniacom sa svete, prvých oceánoch a prvých živých organizmoch na zemi. Okrem toho ich mačacia posádka Pá a Pí naučila veselú pesničku, ktorá funguje ako magické zaklínadlo na ovládanie rakety. Čarovná raketa vie cestovať v čase a v nasledujúci týždňoch preniesie deti do obdobia dávno zabudnutého.

Vzdelávací zámerný prvý časť projektu „Vznik Zeme“ bol vytvorený tak, aby viedol k napĺňaniu stanovených čiastkových cieľov

Tabuľka 2 Prehľad edukačných aktivít v prvej časti projektu Vznik Zeme

Názov edukačnej aktivity	Čiastkové ciele	Pomôcky
Prisnil sa mi sen	komunikovať prijateľným spôsobom vnímať pozitívne a negatívne emócie a vyjadriť pocity	
Hľadanie Pá a Pí	pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými alebo umelými prekážkami, cit pre pozorovanie	figúrky dvoch mačiek Pá a Pí, obrázkový list, text pesničky, špagát
Oprava pokazenej rakety	priať v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory	papier, ceruzka, vrbové prúty, šnúrky, vetvičky, konáriky
Ako vznikla Zem a vesmír	počúvať s porozumením	prezentácia, internet, interaktívna tabuľa, knihy a encyklopédie
Planetárium	vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o Slnku získané pozorovaním a z rôznych médií	Lano, obruč, plyšová hračka slnka, encyklopédie,

Ako vznikla Zem	komunikovať otvorene bez bariér a predsudkov	knihy, encyklopédie, papier formát A3, tanier, žltá farba, temperové farby s aplikátorom, štetce, lepidlo, dekoračné piesok, farebné papiere (odtiene hnedej, modrej a zelenej), krepový papier
Stvorenie sveta	Schopnosť počúvať s porozumením	Rozprávkové stvorenie sveta, interaktívna tabuľa
Kde sa vzal dážď?	schopnosť objavovať, cvičiť trpezlivosť	varná kanvica, nerezová naberačka, voda, mraziaci pult
Výbuch sopky	experiment, – uplatňovať tvorivosť v hre	kypriaci prášok do pečiva alebo sóda, lyžička plastelína, farebný papier, voda, nádobka s octom,

Prameň: vlastný

Realizácia projektu

Edukačná aktivita : Prisnil sa mi sen

Prvý deň projektu som si deti zvolala do pravidelného ranného kruhu a spoločne sme si rozprávali zážitky a zaujímavosti z uplynulého víkendu. Ako obyčajne som kruh uzatvárala ja. Tento krát som miesto zážitku rozprávala podivný sen o dvoch malých mačkách, ktoré k nám pricestovali z ďaleka a potrebovalo pomoc. Sen som popisovala tak farbisto, že som ich vtiahla do deja a deti im chceli okamžite pomôcť. Najskôr si ich ale museli nájsť. Poradila som im, že sa mačiatka neboli obyčajné, boli z inej planéty a že sa im pokazila raketa a zosadli kdesi v blízkosti našej materskej školy. Sú niekde blízko a deti začali premýšľať, kde by asi tak mohli byť. Nakoniec sa dohodli, že by mohli zosadnúť do malého lesíka, ktorý je v záhrade našej materskej školy, kde máme veľa stromov ako v lese.

Edukačná aktivita : Hľadáme Pá a Pí

Miesto, ktoré deti vybrali ako úkryt mačiatok z inej planéty, bolo neďaleko a cestou deti premýšľali, či je možné, aby sa mi zdal taký sen. Kládli otázky, či bol sen skutočný, čo po nás mačiatka môžu chcieť a ako by im práve deti mohli pomôcť. Po príchode do záhrady sa deti rozbehli hostí z mačacej planéty hľadať. Našli na strome uviazaný obrázkový list, ktorý sme si s deťmi spoločne prečítali. Mačiatka bolo možné privolať len čarovnou pesničkou, ktorá bola k listu priložená a ktorou sa deti rýchlo naučili. (Príloha 1) Spoločne sme potom skúsili pesničkou mačiatka privolať. V rovnakú chvíľu náhodou zasvietilo slniečko, ktoré bolo celý deň schované za mrakmi a deti to považovali za

znamenie a opäť sa rozbehli do okolia hľadať ukryté mačiatka. Nakoniec sme skutočne našli obe a odniesli sme si ich do škôlky.

Edukačná aktivita : Oprava pokazenej rakety

Druhý deň ráno sme s deťmi skúšali ticho načúvať, čo nám hostia z mačacej planéty povedia. Deťom vôbec neprišlo divné, že im spočiatku rozumiem len ja. Po chvíľke sa začali pridávať aj niektoré ďalšie deti, že už tiež niečo začuli, len ich reči nerozumeli. Mačiatka sa nám zverili, že sa im stratil dopravný prostriedok, ktorý vie lietať do minulosti. Tú čarovnú moc dáva rakete mačacia veselá pesnička, ktorou ich deti včera privolali, ale raketu im deti musia pomôcť vymyslieť a vyrobiť.

Deti počas ranných činností premýšľali, z čoho raketu vyrobia a predovšetkým ako ju vyrobia.

V skupinkách kreslili a vymýšľali návrhy, ako by čarovná raketa mohla vyzerat'. Deti kreslili návrhy rakiet. Spoločnými silami sme potom raketu pre mačaciu posádku pomocou špagátov, polienok, drevených doštičiek vyrobili a nechali mačiatkam, aby vyskúšali, či funguje a dokáže cestovať v čase.

Edukačná aktivita: Ako vznikla Zem a vesmír

Diskusia na uvedenú tému bola rozložená do viacerých dní a bola pravidelne doplňovaná ukážkami z kníh, čítaním úryvkov a spoločnými rozhovormi. Deťom boli objasnené základné pojmy vzniku vesmíru, boli oboznámené s jednou z možných teórií veľkého tresku, menami planét, niektorými súhvezdiami, ktoré môžu pozorovať na oblohe. Do pozorovania nočnej oblohy a hviezd s deťmi boli zapojení aj rodičia. Deti boli v ďalších dňoch oboznámené so vznikom pevnín a objavením jednotlivých kontinentov a oceánov. K lepšej predstave bolo využité video o vzniku sveta z prírodopisnej série National Geographic v skrátenej verzii, ktoré bolo zjednodušene komentované a jednotlivé pojmy vysvetľované. Posledná časť bola venovaná zmienkam o vzniku života na zemi a objavenie prvých živých organizmov.

Edukačná aktivita : Planetárium

Úlohou detí bolo s pomocou obrázkov v knihách nakresliť vesmírnu sústavu aj s jej vesmírnymi pohybmi. Deti sa dohodli, ktoré z nich bude predstavovať Slnko, Zem sa svojím Mesiacom a jednotlivé planéty sústavy. Ostatné deti predstavovali hviezdy a súhvezdia. Podľa nákresov v knihe sa pokúšali rozmiestniť sa ako jednotlivé planéty do správnej vzdialenosti od Slnka a napodobniť pohyb po elipsách. Dráhu planét sme nakoniec museli na podlahu predkresliť pomocou lana, aby nedošlo k ďalším zrážkam vo vesmíre.

Deti sa niekoľkokrát vo svojich úlohách vystriedali, problematiku bolo len obsadenie planéty Saturn, ktorú chceli kvôli svojmu zobrazeniu s obručou, napodobňovať všetky deti. Deti zastupujúce jednotlivé hviezdičky začali vytvárať rôzne súhvezdia, na ktoré si z nášho predchádzajúceho rozprávania rozpamätali.

Edukačná aktivita : Ako vznikla Zem

Po preštudovaní niekoľkých kníh, encyklopédií a spoločnom prezeraní všetkých dostupných obrázkov sa deti rozdelili do troch skupín. Každá z nich dostala za úlohu stvárniť jednu z fáz vzniku Zeme. Nápad, stvárnenie, vyobrazenia deti navrhovali samé podľa dostupných materiálov a pomôcok. Vzorom im boli nákresy v jednej z poskytnutej knihe.

1. skupina: Krajina sa vytvárala z prachu a plynov, ktoré vírili okolo Slnka.

Prvá skupina detí vytvárala Slnko obklopené prachom a plynmi, ktoré zaberalo celý veľký formát papiera. K vytvoreniu Slnka použili tanier, ktorý obkreslil uprostred papiera. Slnčný kotúč potom vymaľovali za použitia temperovej farby (odtiene žltej, oranžovej a červenej farby). Znázornili tým rozžeravené slnko uprostred vesmíru.

Priestor okolo Slnka potom po častiach natierali lepidlom a zasypávali farebnými odtieňmi dekoračného piesku. Postupne tak okolo slnka vznikali nerovnomerné prstence, ktoré predstavovali množstvo prachu víriaceho okolo slnka.

2. skupina: Mrak plynov sa zohrial a zmenil sa v guľu roztavenej horniny a kovov. Zem bola pokrytá vulkánmi, ktoré vyvrhovali do ovzdušia mohutné mračná pár a plynov. Deti sa pri zadaní úlohy rozhodli stvárniť krajinu pokrytú rozžeravenou horninou s vybuchujúcimi sopečnými krátermi. Pri tomto spracovaní bolo nutné deťom trochu pomôcť a poradiť, ako na papier umiestniť výbuch lávy, aby dielo vyzeralo plasticky. Pretože už existoval vesmír, rozhodli sa deti temperami s hubkovým nástavcom vymalovať celú plochu výkresu modro-čierno a fľakaním žltej farby znázorniť súhvezdia. Planétu Zem potom vystrihli z hnedého papiera a nalepili do stredu výkresu. Krátery na Zemi vytvorili pokrčením kúskov svetlo a tmavo hnedého papiera. Výbuchy lávy potom spoločne prišpendlili k vybraným kráterom z farebného krepového papiera.

3. skupina: Keď sa mračná ochladili, začali sa vodné pary zrážať a na zem dopadal prvý dážď. Po dlhých dažďoch sa na Zemi začali vytvárať oceány a rieky a pevnina sa oddelila. Tretia skupinka zvolila rovnaký základ zobrazenia. Využila modročierneho sfarbenie pozadia a žltou farbou znázornila hviezdnu oblohu. Vodnú plochu na planéte deti znázornili niekoľkými odtieňmi modrého papiera, ktorý si natrhali na drobné kúsky a nalepili do tvaru kruhu. Podľa atlasu a obrázkov Zemegule v knihách potom stláčaním papiera nalepili kontinenty. Správne pre pevninu zvolili hnedú a pre lesný porast zelenú farbu. Spoločne sme vzniknutý obraz porovnávali s tvarom kontinentu na glóbose.

Na záver sme si zopakovali, ako Zem vznikla, čo ktorá fáza na výkresoch znamená (aby deti boli schopné rodičom podľa výkresov samé vysvetliť, ako sa to všetko mohlo udiť).

Edukačná aktivita : Stvorenie sveta

V posledný deň bol zvolený na sledovanie kresleného filmu Stvorenie sveta, ktorý poukazoval na možnosť vzniku Zeme z vôle Boha. Deťom bola týmto ponúknutá ďalšia z možných teórií vzniku sveta. V nadväznosti na sledované video z minulých dní boli deti prinútené zamyslieť sa, ako v skutočnosti svet vznikol. Po zopakovaní všetkých možností deti neboli schopné určiť, ktorá z teórií je tá správna. Nakoniec samé dospeli k riešeniu, že to vlastne nevieme, pretože v tom čase ešte nikto z nás nežil.

Edukačná aktivita : Kde sa vzal dážď?

Pre vznik života na našej planéte bol dôležitý dážď, ktorý sa začal spúšťať z hustých mrakov okolo Zeme. Deti si mohli pokusom vyskúšať, čo sa v atmosfére okolo Zeme dialo. S deťmi sme si požičali z kuchyne varnú kanvicu a naberačku, ktorú sme zatiaľ uložili v mrazničke a nechali ju chvíľu zmraziť. Keď sa voda v kanvici začala variť, pozorovali deti proti slnku, ako z kanvice začala stúpať para. Nad stúpajúcou paru potom jedno z detí priložilo naberačku prinesenú z mrazničky, na ktoré sa okamžite začala zrážať voda a v kvapkách padala opäť nadol. Deti sa tak samé mohli presvedčiť, ako vzniká dážď, snáď aj ten prvý na svete, vďaka ktorému dnes máme oceány, moria a rieky.

Edukačná aktivita : Výbuch sopky

S deťmi sme sa pokúsili napodobniť výbuch sopky a chrlenie lávy za pomoci potravinových prísad (octu, prášku do pečiva a sódy). Najprv si deti vyrobili niekoľko veľkých sopečných kráterov z plastelíny a okolie sopky vymodelovali ako skutočnú krajinu. Do kráterov každej zo sopiek nasypali lyžičku jedlej sódy alebo prášku do pečiva a pod dohľadom vybrané dieťa nalialo do krátera odmerku octu. Nasledovalo chrlenie tekutiny až desať centimetrov nad vrchol sopky a súčasne vyliatie obsahu po okrajoch sopky. Pokus sme opakovali aj s využitím vody, ale v tom prípade došlo len k vyliatiu lávy bez väčšej šumivej reakcie. Následne sa pokus opakoval ešte niekoľkokrát, aby sa

deti vystriedali a vyskúšali si sopečný výbuch . Neskôr vyhodnocovali, s akou prísadou bola explózia najväčšia a ktorá z nich sa najviac podobala skutočnému výbuchu sopky, ktorý videli vo videu.

Evalvácia

Deti boli veľmi nadšené motivačným príbehom o mačacej posádke a nechali sa ľahko vtiahnuť do deja ako pri samotnom hľadaní mačiatok v prírode, tak ich rozprávaním o kúzelnej lietajúcej rakete. Počas piatkového dopoludnia sme si ešte pred obedom sadli s deťmi do kruhu a spoločne si zopakovali všetko, čo sme počas uplynulého týždňa zažili a čo nové sme sa dozvedeli. Námet vzniku planéty Zem bol pre deti veľmi náročný a zložitý na pochopenie, napriek tomu si jednotlivé pojmy úspešne osvojili a väčšina detí bola schopná ich vysvetliť.

Našlo sa aj niekoľko detí, ktoré boli schopné prerozprávať postupný vznik Zeme od Veľkého tresku až po prvé organizmy na zemi. Avšak s pochopením rôznych možností vzniku sveta bol evidentný problém, ktorý deti neboli schopné pochopiť. Väčšina sa preto svojim detským chápaním priklonila k rozprávkovej verzii.

Motivujúce im prišli výtvarné činnosti, ktoré boli v tomto projekte často skupinové a na veľkých formátoch. Cez počítačové rozpaky sa však do práce aj pripravených aktivít zapojili všetky deti. Bola tu však evidentná rozhodujúca úloha niekoľkých detí v každej skupine a ostatné vykonávali iba čiastkové práce, alebo sa len prizerali.

Z hľadiska vytýčených cieľov pre projektový týždeň Vznik Zeme som zaznamenala veľké úspechy. Všetky deti jednoznačne preukázali schopnosť pracovať s obrázkovými knihami a encyklopédiami, ktoré mali neustále k dispozícii a ktoré si prezerali v skupinkách. Úspechy som zaznamenala aj v kognitívnej oblasti, kde bolo veľmi ľahké zistiť už zo záverečnej reflexie v kruhu, čo si deti zapamätali a že dokážu použité pojmy zrozumiteľne vysvetliť. Veľmi som chválila niekoľko chlapcov, ktorí boli v týchto skupinkách hovorcami a vysvetľovali situácie na obrázkoch. V plnení afektívnych cieľov sme dosiahli u detí prejavovanie zvedavosti a túžby po poznaní niečoho nového kladením veľkého množstva otázok a ich snahu si vyhľadávať odpovede v knihách alebo rozhovorom s učiteľkami.

V závere každého projektového dňa zisťovali, aké prekvapenie alebo činnosť pre nich mám pripravenú na zajtrajší deň, na konci týždňa chceli vopred vedieť, kam sa vyberieme nabudúce. Podobné úspechy boli zaznamenané v oblasti spolupráce medzi deťmi, ktoré sa snažili medzi sebou samé dohovárať bez veľkých zásahov z mojej strany.

6 DRUHÁ ČASŤ : DOBA ĽADOVÁ

Edukačný zámer druhého projektového týždňa Doba ľadová bola vytvorený tak, aby viedol k napĺňaniu stanovených čiastkových cieľov a očakávaných výstupov. Deti si túto tému pamätajú hlavne z celovečerných kreslených filmov s rovnomenným názvom. Pre tento týždeň boli stanovené tieto čiastkové ciele.

Tabuľka 3 Prehľad edukačných aktivít v druhom projektovom týždni

Názov edukačnej aktivity	Čiastkové ciele	Pomôcky
Návšteva u Pá a Pí	nadviazať neverbálny a verbálny kontakt s inými deťmi a dospelými	bábky mačiatok, maketa vesmírnej rakety
Prechádzka Jurským parkom	orientácia v priestore, hudobno-dramatické činnosti	výstava, vychádzka, 3D modely
Dlhá cesta dinosaurov	pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými alebo umelými prekážkami, orientácia v priestore	obrázkový materiál
Ako plynul čas.	prejaviť sebareguláciu v hrách a iných aktivitách, konať s ohľadom na seba a druhých	obrázky, encyklopédie, interaktívna tabuľa, hárok baliaceho papiera, výtvarný materiál a potreby, lepiaca guma, kocky, voda,
Kedy žili dinosaury	priať v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory	obrázkový materiál, kniha: Veľká kniha o dinosauroch
Ako sa ľahnu dinosaury	rozhodovať sa pre určitú činnosť, hodnotiť svoje vlastné schopnosti v rôznych činnostiach	kartónový papier, obaly od kidervajíčok, voda, tapetové lepidlo, jemný papier, slama, seno, drobné vetvičky, perie
Pomenuj svojho dinosaura	zapojiť sa do skupinovej hry a vedieť spolupracovať v nej	papier A4, fixky, lepiaca guma, obrázky dinosaurov
Archeológovia	poznať, slovné opísať a umelecky stvárniť rozmanité ľudské činnosti,	vyrobené nálezy, lopatka, štetec, papier, ceruzka, prepravka
Svet dinosaurov	prejaviť zručnosti a praktickú tvorivosť pri	výtvarný materiál, novinový papier, hladká múka, voda, tégliky,

	vytváraní produktov z prírodných prostredníctvom využitia rôznych pracovných a výtvarných techník	PET fľaše, papierové rolky, farebné papiere, nožnice, vata, vrecovina
Vznik skamenelín	prijat' v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory	piesok, cukor, voda, špongia na riad, varná kanvica, hrniec

Prameň: vlastný

Realizácia projektu

V priebehu druhého týždňa deti navštívili svet dinosaurov, ktorý bol inštalovaný v obchodnom centre. Oboznámili sa s ich životom. Svet dinosaurov približuje výstava v galérii obchodného domu, ktorá ponúka takmer dvadsiatku 3D exponátov. Deti sa mohli zoznámiť s essaphosaurom, plateosaurom, ankylosaurom, allosaurom, chasmosaurom či deinonychusom, rozmanitým spôsobom ich obživy aj ich zvláštnosťami. Autenticnosť výstavy podčiarkovali scenérie okolo exponátov. Hodnovernosť pravekých zvierat dotvárali zvukové efekty a pohyblivé časti niektorých exponátov. Deti mali silný zážitok z výstavy. Na základe encyklopédií sa deťom podarilo odhaliť príčiny ich náhleho vymretia, a dokonca sa z nich stali veľkí archeológovia, ktorí bádali v púšťach po nálezoch pripomínajúce tento záhadný a dávno minulý svet veľkých obrov aj drobných skamenelín.

Edukačná aktivita : Návšteva u Pá a Pí

Po uplynulom víkendě sme sa s deťmi opäť zišli v rannom kruhu a rozprávali si zážitky z minulého týždňa. Deti rozprávali o postrehoch s ktorými sa chceli podeliť. Raketa s mačaciou posádkou bola pripravená na ďalšiu cestu objavovania a deti mohli premýšľať, kam by sme sa vybrali. Potom sme navštívili mačaciu posádku v kútiku našej triedy a spolu s nimi sme si zaspievali pesničku a zároveň sa preniesli do sveta dinosaurov. Práve táto téma bolo pre mnohé deti veľkým potešením.

Edukačná aktivita : Prechádzka Jurským parkom

Spoločne sme sa zahrli na výpravu turistov obdivujúcich svet, v ktorom dinosaury žili. Pre deti nie je neznámy pojem Jurský park a s trochou fantázie sme si prešli krátku trasu touto neuveriteľnou krajinou plnou nebezpečných prekážok v podobe prerastených prasličiek, močiarov a pralesných rastlín, a to všetko s dinosaurami na dohľad. Absolvovali sme výstavu dinosaurov v obchodnom centre v 3D rozmeroch. Pre deti to bol nezabudnuteľný zážitok. Potom sme sa vrátili do materskej školy k našej mačacej posádke a porozprávali im o našich dopoludňajších zážitkoch. Prostredníctvom kníh a encyklopédií sme si obraz ich prostredia a krajiny doplnili.

Edukačná aktivita: Dlhá cesta dinosaurov

Pri tejto edukačnej aktivite sme sa inšpirovali bežnými pohybovými aktivitami, ktoré sme využívali v materskej škole počas roka. Pre pohybové aktivity sme často používali našu telocvičňu a školskú záhradu. Boli to rôzne dinosaurie naháňačky a športové aktivity. Deti mohli napodobňovať, ako dinosaury chodili, pohybovali sa. Boli rozdelené do troch skupín a vybrali si jeden z troch obrázkov, na ktorom bola znázornená chôdza niektorého z dinosaurov. Primitívnejšie jaštery mali nohy pripojené priamo k telu zo strán a brucho ťahali po zemi. Vyvinutejšie dinosaury brucho dvíhali zo zeme a chodili

po všetkých štyroch. Na treťom obrázku sa už dinosaur postavil na zadné nohy, a dokázali aj behať. Všetky deti skúšali možnosť pohybu jednotlivých druhov dinosaurov. Spolu v kruhu sme sa snažili k jednotlivým typom chôdze priradiť druh dinosaura. Rozprávali sme sa o tom, prečo bola pre dinosaury chôdza náročná, aký spôsob lovu mohli využívať a či sa pohybovali rýchlo alebo pomaly. Podľa obrázkov v encyklopédiách sme zisťovali, akým spôsobom sa pohybovala väčšina dinosaurov.

Edukačná aktivita : Ako plynul čas

Minulosť i budúcnosť sú pre dieťa predškolského veku pojmy, ktoré sú ťažko pochopiteľné. Dieťa žije predovšetkým prítomnosťou. Pre deti v predškolskom veku je veľmi ťažké pochopiť akékoľvek vnímanie času. Bolo veľmi ťažké pochopiť časový sled udalostí aj v prítomnosti.

Urobili sme si s deťmi pre porovnanie jednotlivých udalostí postupnosť na časovej osi. Upratali sme si pracovnú plochu; odsunuli stoly a stoličky a po zemi rozprestrelí dlhý pruh pevného baliaceho papiera. Využitím drevených obdĺžnikových kociek, ako šablón, sme si nakreslili obdĺžniky a vyfarbili vzniknuté plochy temperovými farbami. Vytvorili sme si jednotlivé časové úseky. Úseky vytvárali chronologicky usporiadaný sled udalostí. Nad prvým, farebne označeným úsekom, jedno z detí nalepilo nakreslenú zemeguľu, ktorá symbolizovala vznik zeme. Nad ďalšie dve farebné časti deti nalepili namalované dinosaury a zaujímavosti z ich doby. Za nimi nad ďalším farebným obdĺžnikom vložili obrázok s výbuchom sopky a letiaci meteorit, ktorý spôsobil vyhynutie dinosaurov. Nad všetky ostatné v rade deti obtlačila svoje bosé nohy, ktoré naznačovali existenciu človeka od danej doby až do súčasnosti. Deti si nechali od kamarátov natrieť bosé nohy čiernou umývateľnou farbou a každý z nich urobil jednu stopu nad farebnou osou tak, aby stopy v celej dĺžke napodobňovali chôdzu človeka. Takto vytvorenú časovú os sme potom nalepili na stenu triedy a postupne na ňu doplňovali všetko, čo sme sa v ďalších dňoch aj týždňoch nové dozvedeli.

Tým, že si deti jednotlivé aktivity najprv prežili a potom ich do časovej osi nalepili, dokázali lepšie zachytiť sled udalostí a vnímať časovú postupnosť medzi jednotlivými etapami vývoja. Vytváranie časovej osi bolo pre deti veľmi dôležité z hľadiska schopnosti uvedomiť si nadväznosť a postupnosť jednotlivých časových období. Dôležité boli tiež obtlačky nôh, kedy sa vymedzil čas výskytu človeka na Zemi.

Edukačná aktivita: Kedy žili dinosaury

Prezentácia poznatkov a zisťovanie nových postrehov zo sveta dinosaurov a ich života prebiehalo po celý týždeň v pravidelných ranných kruhoch, kde sme si spoločne čítali a vysvetľovali nové pojmy, získavali informácie a predovšetkým sme neustále objavovali niečo úplne nové. Deti sa prostredníctvom kníh zoznamovali s rôznymi druhmi dinosaurov. Dozvedali sa poznatky o zakladaní hniezd, liahnutia sa z vajíčok a mnoho ďalších zaujímavostí. Oboznamovali sa s rozdielmi pri love, živobytí mäsožravcov a bylinožravcov, ich obrannými a útočnými spôsobmi života. V priebehu týždňa sme si prezreli ukážky z kresleného filmu Doba ľadová. Literárnu predlohu nám tvorila kniha Dinosaury a prehistorický život, Veľká kniha o dinosauroch, ktorú sme si s deťmi čítali priebežne každý deň.

Keď sa naši hrdinovia z knihy stretli s dinosaurom, vyhľadali sme si jeho obrázok v encyklopédii a ukázali si, ako vyzeral, ako bol skutočne veľký a čím sa živil. Jeho obrázok sme si potom vyvesili na magnetickú tabuľu a spoločne si zopakovali jeho meno. Každý deň sme sa k obrázkom vracali a opakovali si mená dinosaurov. Cieľom edukačnej aktivity bolo oboznámiť deti so svetom dinosaurov, ich spôsobom života a charakterovými vlastnosťami. Pokúsili sme sa osvojiť nové pojmy a dokázali ich vysvetliť. Získané poznatky sme mohli následne využiť pri spoločnom čítaní knihy Veľká

knihy o dinosaueroch, kde bola potreba sa dohodnúť na spoločnej stratégii a hľadať jedno konkrétne riešenie. Spoločné čítanie tak rozvíjalo nielen schopnosť počúvať, ale aj rozhodovať sa a naučiť sa podriaďovať návrhu ostatných.

Edukačná aktivita : Dinosaurí svet

Úlohou detí bolo vytvoriť prostredie, v ktorom dinosaury mohli žiť. Inšpiráciou bolo sledovanie animovanej rozprávky Doba ľadová. Deti sa dozvedeli veľa zaujímavostí o ich svete. V spoločných rozhovoroch sme urobili jednoduché porovnanie, čím sa svet dinosaurov líšil od toho dnešného. Niekedy sme už vyrábali na obalovanie rôznych predmetov papierovú hmotu s lepidlom a deti sa pre ňu rozhodli aj tentoraz. Najprv sme natrhali novinový papier na dlhé a úzke prúžky, ktoré potom namáčali v pripravenej kaši zarobenej z hladkej múky a vody. Keď bolo natrhané dostatočné množstvo papiera, rozdelili sa deti do niekoľkých skupiniek, kde mali pripravený materiál na výrobu sopiek, jaskýň, jazierok, stromov, kopcov i hôr. Stromy vznikali olepením roliek z toaletného papiera s hnedým papierom a ich koruny prilepovaním rozstrihaného zeleného papiera na úzke prúžky. Sopky, hory a jaskyne vznikli nanášaním prúžkov papiera namočených v papierovo-lepidlovej kaši na plastové predmety. Postupne sme ich vytarovali do požadovaného tvaru. Po zaschnutí sa vzniknuté prírodné útvary domalovali temperovými farbami a doplnili sa detailmi (napr. rozliata láva na sopke a dym z chumáčiku bielej vaty). Hotové prvky krajiny deti voľne rozostavovali na vopred pripravený zvlnený prírodný terén. Na jeden stôl sme prehodili vrecovinu v zelenej farbe a miestami ju vypodložili skrčeným papierom tak, aby sa vytvorili nerovnosti v teréne. Do takto pripravenej krajiny sme potom rozmiestnili vytvorené prírodné útvary a predstavu Jurského parku a Doby ľadovej sme umocnili rozmiestnením dinosaurov, ktoré si deti priniesli z domu.

Edukačná aktivita : Vznik skamenelín

Deti si na stoly pripravili obrusy, podložky, priniesli si vodu a podľa potreby kus modelovacej hliny. Chodili sa pozeráť na obrázky z kníh na vedľajšom stole a snažili sa podľa námetov pracovať. Pri tejto aktivite si deti vyskúšali prácu s hlinou. Ich úlohou bolo vymodelovať dinosaura alebo sa pokúsiť vytvoriť skamenelinu, kosť, dinosaurí zub, časť lebky či len skamenelého chrobáka alebo rastlinu. Aby sa im s hlinou lepšie pracovalo, namáčali si končeky prstov do vody a hlinu prstami vyhladili do požadovaného tvaru. Postupne vznikali dinosaury, niektorí podľa skutočných predlôh, iní ako originály zo zapojením detskej fantázie. Dinosaury boli dozdobené funkčnými prvkami, ako sú oči, trne, obranné prvky, pomocou rôznych škrupín, mušličiek, kúskov špajlí a ďalšieho materiálu. Objavovali sa tiež kosti, zuby, kostené ozdoby, o ktoré som deti vopred poprosila. Všetky vyrobené predmety sme si s podložkami preniesli na okenný parapet, aby dostatočne vyschli. Suché a dokončené sme ich umiestnili na výstavu.

Edukačná aktivita : Ako sa liahnu dinosaury

Deti mali vyrobiť hniezdo pre malé dinosaurie mláďatká. Výroba bola spoločnou aktivitou, a preto sa tiež všetky deti snažili zapájať a navrhovali ako najlepšie hniezdo vyrobiť. Materiál na hniezdo si dokázali vybrať rýchlo (slama, seno, stonky trávy, drobné vetvičky a perie). Tento materiál si deti nazbierali na vychádzke a po návrate aplikovali na podklad. S výrobou vajíčok to bolo oveľa zložitejšie a náročnejšie. Deti sa rozpamätali na plastové obaly od veľkých kindervajíčok. Spoločne sme si pripravili kašírovaciu hmotu z tapetového lepidla, do ktorého deti namáčali prúžky bieleho jemného papiera a v malých skupinkách oblepovali plastové obaly tak dlho, až boli veľké ako dinosaurie vajcia. V encyklopédii sme sa dočítali, že dinosaurie boli asi 11x väčšie než vajčka

slepačie. Po zaschnutí deti naaranžovali vajcia do pripraveného hniezda a do prasknutých škrupín vložili malého dinosaura, ktorý sa práve vykl'ul na svet.

Deti si na základe čítania kníh a preštudovania obrázkov si osvojili nové pojmy a uvedomili si rozdiel medzi skamenelinami a fosíliami. Tiež sa oboznámili s prácou archeológov, ktorí skúmajú pozostatky kostí dinosaurov a iné nálezy a archeologické situácie, z ktorých získavajú informácie o svete dinosaurov. K týmto účelom bola využitá kniha Dinosaury a prehistorický život.

Edukačná aktivita : Pomenuj svojho dinosaura

Každé dieťa si na tvrdý papier napísalo fixkou svoje meno, značku a lepiacou gumou si ju prilepilo na voľné miesto na stenu triedy. Ja som ku každému menu rovnakým spôsobom prilepila obrázok dinosaura, o ktorom sme si počas týždňa rozprávali a ktorého deti dobre poznali. Sadli sme si do kruhu a jedno dieťa poslali pre obrázok svojho dinosaura. Dieťa predstavilo kamarátom dinosaura pod novým menom, ktoré vzniklo z mena dieťaťa a pridaním prípony - saurus (Mišosaurus, Lindasaurus apod.). Dieťa predstavilo nového dinosaura a snažilo sa ho podľa obrázku aj podľa informácií, ktoré o ňom vedelo, ostatným deťom popísať. Deti potom hádali, o ktorého dinosaura išlo a podľa čoho a poľa čoho ho spoznali.

Edukačná aktivita : Archeológovia

Deti sa oboznámili s prácou archeológov, ktorí skúmajú pozostatky kostí dinosaurov a iné nálezy z ktorých získavajú informácie o svete dinosaurov. S deťmi sme si najprv preštudovali, akú prácu vykonáva archeológ a čo všetko k jeho povinnostiam na archeologickom nálezisku patrí. Než si deti pripravili pracovné náčinie, vypožičala som si z výstavky na chodbe vyrobené hlinené predmety, kosti a skameneliny a ukryla ich do pieskoviska pod vrstvu piesku. Deti išli na školskú záhradu vybavené lopatkami, metličkami, štetcami a drevenými kolíkmi. Vyznačili si archeologické nálezisko, kde mali ako správni archeológovia odhaliť ukryté tajomstvá. Odkrývali piesok, starostlivo ometali každý nájdený predmet. Po odkrytí všetkých nálezov (vopred vedeli, že ich majú hľadať určitý počet) bolo nutné plochu očistiť, všetko starostlivo zakresliť a uložiť do prepravky. Táto činnosť bola pre deti veľmi inšpirujúca a pekne spolupracovali v skupine. Keď deti preskúmali celé pieskovisko, zišli sme sa pri prepravke a pokúsili sa roztriediť nálezy a vhodne ich zostaviť. Bohužiaľ sa nám nepodarilo z nájdených kostí zostaviť žiadneho dinosaura, čo však deti vyriešili tým, že chýbajúce kosti do hlineného podkladu domaľovali konárikmi a vetvičkami. Cieľom tejto aktivity bolo využitie dramatického prvku rolová hra a vžiť sa do situácie archeológov, čím bola stimulovaná zvedavosť a radosť z objavovania nových vecí.

Edukačná aktivita : Vznik skamenelín

S deťmi sme sa celé dopoludnie rozprávali o skamenelinách, skúšali si ich vyrábať a niektoré nálezy aj objavili. Rozhodli sme sa vyskúšať, ako takéto skameneliny naozaj vznikajú. Spoločne s deťmi sme si priniesli zo záhrady piesok a v kuchyni poprosili o cukor. V rýchlovarnej kanvici som uvarila liter vody a naliala ho do hrnca. Vybrané dieťa do horúcej vody nasypalo cukor a pod mojím dohľadom ho lyžicou miešalo tak dlho, až sa cukor rozpustil. Keď roztok úplne vychladol, rozstrihali sme s deťmi niekoľko špongií na umývanie riadu na malé kúsky. Tie sme potom nasypali do roztoku a nechali ho odstavený na okne. Druhý deň ráno sme celý roztok zasypali prineseným pieskom, aby sa zvyšná cuková voda do neho vsala. Takto pripravenú zmes sme nechali na okne do konca týždňa. Po uplynutí týždňa sme sa deťmi márne snažili piesok z hrnca vysypať. Museli sme obrezať okraje a vysypali sme obsah hrnca ako bábovku. Deti potom lyžičkami pomaly odkrývali vrstvy piesku, až našli skamenené kúsky špongií. Rozprávali

sme sa potom, čo sa so špongiou skutočne stalo, prečo skamenela. Uvažovali, čo sa deje napríklad s kosťami, keď sú prikryté nánosmi usadenín.

Evalvácia

Prínosom projektového týždňa bola práca s množstvom obrázkových encyklopédií a kníh s tematikou dinosaurov, ktorých čítanie a prezeranie sa stalo každodennou súčasťou. V posledný deň projektového týždňa teda v piatok, sme si opäť s deťmi sadli do kruhu a spoločne spomínali na všetko, čo sme počas týždňa prežitého s dinosaurami zistili, aké skúsenosti sme získali a čo nové sa dozvedeli a čo sa nám páčilo. Deti s radosťou spomínali predovšetkým na svoju archeologickú prácu na pieskovisku a objavovanie ukrytých nálezov. Dôležitú úlohu tu plnilo spoločné čítanie knihy dinosaur a predhistorický život, ktorá poskytla deťom nielen veľa zaujímavých informácií a zážitkov, ale predovšetkým možnosť sa samostatne rozhodovať pre určitú činnosť, potrebu dohovoriť sa a schopnosť podriaďiť sa návrhu druhých. Pokiaľ deti chceli v príbehu pokračovať, bolo nutné sa dohovoriť na spoločnom riešení, postupe, čo nebolo vždy jednoduché.

Zo začiatku o voľbe rozhodovalo len pár detí, ktoré sa medzi sebou dohodli a ostatné bez názoru súhlasili. Ale keď príbeh chcelo dokončiť len pár detí, začalo sa do vymýšľania príbehu zapájať čoraz viac detí, čo podnietilo potrebu vyjednávania a podieľania sa všetkých na rozhodovaní. Úspešne boli splnené ciele tiež v kognitívnej oblasti. Deti získavali množstvo poznatkov v tejto oblasti. Chlapci boli z témy nadšení, veľmi sa tešili, zatiaľ čo dievčatá sa správali zdržanlivo. Všetky deti zvládali pomenovať známe druhy dinosaurov, niektoré dokonca vedeli rozlíšiť veľké množstvo druhov vrátane ich zaradenia medzi mäsožravce a bylinožravce. Predovšetkým chlapci prejavovali záujem o ich spôsob boja a ochranné prvky, ktoré niektorí dinosaury mali. Veľkým prínosom bola návšteva výstavy v nákupnej galérii, kde si deti prostredníctvom 3D makiet mohli zažiť predhistorický svet. Výstavou boli nadšené aj dievčatá aj chlapci.

Dôležitá bola vzájomná kooperácia v týždni počas výtvarných činnosti, v ktorých sa vyžadovala spolupráca a využitie predstáv a fantázie do ich riešenia. V úvode boli dohody detí rozpačité. Až v závere bolo možné sledovať zapájanie sa viacerých detí a snahu riešiť veci spoločne a bez pomoci učiteľky. Naopak spolupráca pri činnosti Svet dinosaurov sa veľmi nepodarila, pretože výtvarné dielo si vyžadovalo väčšiu dávku predstavivosti. Vznikali jednotlivé výtvary, ktoré sa ešte len v konečnej fáze dávali dokopy, a tak dielo vzniklo skôr náhodne. Na tento edukačný cieľ sa bude potrebné zamerať a rozvíjať ho vo výtvarných aj pracovných činnostiach. Výtvarné práce neobvyklými technikami, predovšetkým kaširovanie, boli pre deti veľmi atraktívne. Boli však sa deti, ktoré sa do činností nechceli zapojiť, aby sa neušpinili. Pri činnosti sme použili chirurgické rukavice a tak sme problém vyriešili.

Deti boli témou natoľko zaujaté, že keď sme sa lúčili s vesmírnou posádkou Pá a Pí boli smutné. Vôbec by im nevadilo, keby sme medzi dinosaurami strávili aj celý budúci týždeň. Tiež záujem o tému budúceho týždňa som musela umelo načrtnúť, pretože deti boli stále plne pohltené svetom dinosaurov.

ZÁVER

Významným pozitívnym prvkom plánovania prostredníctvom projektov je skutočnosť, že nadobudnuté poznatky a skúsenosti sú získavané ucelene.

Prednosťou projektovej formy práce je skutočnosť, že deti sa spolu podieľajú na zadanej úlohe a pracujú v tíme, čím sa samozrejme rozvíjajú a zdokonaľujú v komunikačných a sociálnych zručnostiach, učia sa vzájomne si pomáhať a rešpektovať aj iný názor.

Vzájomne sa motivujú a učia sa viesť tím, plánujú si vlastnú prácu a aktivity v procese realizácie projektu. Inokedy pracujú na zadanej problémovej úlohe samostatne, čím sú vedené k samostatnosti, k zodpovednosti za svoj produkt, ku kreativite, či vôľovému úsiliu.

Predložená overená pedagogická skúsenosť je o tom, že dosiahnutie stanoveného cieľa pomocou projektovej metódy je veľmi atraktívne a je jednou z inovatívnych metód pre rozširovanie poznatkového systému detí predškolského veku, ale taktiež pre rozvoj ich kľúčových kompetencií.

Dúfam, že uvedené projekty budú slúžiť nie len ako inšpirácia, ale i obohacujúci zdroj informácií, a to nie len pre učiteľky materských škôl, ale i pre učiteľov prvého stupňa základnej školy a vychovávateľov v školských kluboch.

Dúfam, že svojou prácou aspoň z časti prispejem k rozšíreniu poznatkov z oblasti tvorby projektov a využitia projektovej metódy v plánovaní predprimárneho vzdelávania. Z tohto dôvodu som teoretické východiská obohatila o konkrétne ukážky, ktoré považujem ťažisko a hlavný prínos mojej overenej pedagogickej skúsenosti.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. DEWEY, J. 2001. Rekonštrukcia liberalizmu. Bratislava: Kalligram, 2001. 678 s. ISBN: 80-7149-281-7.
2. KNAPÍKOVÁ, Z., KOSTRUB, D, MIŇOVÁ, M. 2002. Aktivizujúce metódy a formy v práci učiteľky materskej školy. Prešov: Rokus, 2002. 39 s. ISBN: 80-84055-18-4
3. LAMPERT, D. 2001. Veľká kniha o dinosauroch. Timy Partners, Bratislava 2001. ISBN: 8088799651.
4. PRŮCHA, J. a kol. 1995. Pedagogický slovník. Portál, Praha 1995. 172s. ISBN : 8071780294.
5. TAPLI, S. 2005. Dinosauria a prehistorický život. Viktoria Print, Záhorská Bystrica 2005. ISBN: 8089065457.
6. VALENTA, J. et al. 1993. Pohledy: Projektová metoda ve škole a za školou. Praha: ARTAMA, 1993. 61 s. ISBN 80-7068-066-0.
7. VYBÍRAL, M. 1996. Od zkušenosti k poznání. Plzeň: Pedagogické centrum, 1996. 48 s.
8. KOLLÁROVÁ, D. 2014. Hudobno-dramatický projekt v materskej škole. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2014. ISBN: 978-80-8052-858-4.
9. NOVOTNÁ, I. 2014. Cestujeme v čase, diplomová práca. Brno: Masarykova univerzita. Vedúci diplomovej práce: Mgr. Veronika Rodriguezová, Ph.D.
10. HAJTINGEROVÁ, M. 2014. Projektové vyučovanie v procese materskej školy. Overená pedagogická skúsenosť. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum.
11. BEKĚNYOVÁ, L. 2005. Projektové vyučovanie a tvorivá dramatika ako prostriedok demokratizácie a humanizácie výučby. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum.
12. HARTLOVÁ, H. 2007. Využití projektové metody v mateřské škole, bakalárska práca. Olomouc: Univerzita Palackého. Vedúci práce: PaedDr. Miluše Rašková, Ph.D.

Internetové zdroje

13. Metodický portál RVP předškolní vzdělávání [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z <http://www.rvp.cz/clanek/9/130>
14. Pa a Pi - Začiatok a Koniec. Aktualizácia [online]. 2015 [cit. 2015-04-4]. Dostupné z <https://youtu.be/XzS06TDRnkE>
15. Vznik Zeme. Aktualizácia 3.2.2012. [cit. 2015-04-05]. Dostupné z : <http://www.youtube.com/watch?v=e8KNPBZG53A>
16. Stvorenie sveta. Aktualizácia 3.4.2014. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z : <https://youtu.be/4t4R2i-P6KM>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Text piesne Pá a Pí

Pá a Pí

My sme tí Pá a Pí z bláznivej rakety,
my sme tá posádka, čo príde sem,
my sme tá výprava z mačacej planéty,
čo sa chce pochváliť, že pozná Zem.

Hľadáme na Zemi, hľadáme vás,
nech je nás priateľov pod slnkom viac.
My sme tí Pá a Pí z mačacej planéty,
my sme tá posádka, čo príde sem.

Hľadáme na Zemi, hľadáme vás,
nech je nás priateľov pod slnkom viac.
My sme tí Pá a Pí z mačacej planéty,
my sme tá posádka, čo prišla sem,
my sme tá posádka, čo prišla sem.

Interpret: Marika Gombitová

<https://youtu.be/WzWTWhwmEfo>